

PERSBERICHT

Nummer TvH-176

Datum 5 juni 2020

Inlichtingen bij Taco van Hoek
(020) 205 16 00
tvhoek@eib.nl

Contact
Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam
t (020) 205 16 00
eib@eib.nl
www.eib.nl

Crisis en crisismaatregelen in de bouw

In de Nederlandse bouwsector dreigen 40.000 arbeidsjaren verloren te gaan in de komende twee jaar. Met gericht overheidsbeleid kan dit verlies tot de helft worden teruggebracht. Meest effectief zijn maatregelen die financieringsproblemen voor starters oplossen, verruiming bieden bij het ruimtelijk beleid en het mogelijk maken om tijdelijk op voorraad woningen te bouwen via een publiek opkoopfonds.

Dit concludeert het EIB in de zojuist verschenen publicatie 'Crisis en crisismaatregelen in de bouw' dat is opgesteld in opdracht van het Ministerie van BZK.

Reconstructie

In het eerste deel van de studie wordt teruggeblikt naar de twee grote crises die nog niet ver achter ons liggen met het doel om de mechanismen tijdens deze crises te analyseren en de verbinding te leggen met het gevoerde overheidsbeleid. De centrale conclusie die hieruit naar voren komt is dat het beleid in crisistijden sterk heeft gelegen bij structurele hervorming en maar weinig bij vraagondersteuning. Vooral in de eurocrisis is dit sterk zichtbaar geweest en dit verklaart ook waarom de woningbouw zo zwaar is getroffen in deze periode, zowel ten opzichte van andere onderdelen van de bouw als ten opzichte van onze buurlanden. Het tijdelijk wegvallen van vraag is het kernprobleem in crisistijden en overheidsbeleid moet dit probleem adresseren om het verschil te kunnen maken, al kan het beperken van aanbodrestricties op specifieke locaties ook behulpzaam zijn om de bouwproductie gedurende de crisis te versterken.

Afvlakken van de V-vorm

Begin april heeft het EIB al verwachtingen opgesteld voor de productie en de werkgelegenheid in de bouw bij ongewijzigd overheidsbeleid.¹ Hieruit komt een patroon naar voren dat ook tijdens de eerdere crises is te zien: een scherpe daling van de productie in de loop van de crisis en vervolgens weer een zeer sterke opleving daarna. Beide ontwikkelingen veroorzaken schade. De eerste in de vorm van werkgelegenheidsverlies en bedrijfssluitingen, de tweede in de vorm van snel oplopende arbeidsschaarste en spanning op de woningmarkt. Overheidsbeleid dat de vraag ondersteunt voorkomt een deel van het werkgelegenheidsverlies tijdens de crisis, zorgt ook weer voor een meer evenwichtig herstel na de crisis en bindt meer arbeidskrachten aan de sector om toekomstige maatschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden.

¹ Zie EIB, 'Vooruitzichten voor de bouw na de coronacrisis', 3 april 2020.

Drie beleidspakketten

In totaal zijn tien beleidsmaatregelen verkend, waarvan de resultaten in onderstaande tabel zijn weergegeven.

Tabel 1 Effecten van de tien beleidsmaatregelen op bouwproductie en totale werkgelegenheid

	Extra bouwproductie (mln €)			Extra arbeid ¹ (voltijdbanen)		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
<i>Regulering</i>						
Startersleningen	210	730	700	1.910	6.630	6.360
Verhoging NHG-grens	30	70	80	270	625	710
Beperken ruimtelijke restricties	235	430	220	2.130	3.920	2.000
<i>Verbouw, onderhoud en verduurzaming</i>						
Laag BTW-tarief	320	180	-120	3.450	1.950	-1.325
Verduurzaming scholen	0	80	100	0	680	910
Verduurzaming woningen	65	190	-15	645	1.940	-160
<i>Projectenbeleid</i>						
Woningbouwimpuls	125	275	100	1.200	2.600	950
Opkoopfonds	425	1.000	325	3.900	9.025	2.925
Doorbouwgarantie	225	525	325	2.025	4.750	2.825
Korting verhuurderheffing	40	90	90	375	775	775

1 Inclusief werkgelegenheid bij toeleverende sectoren

Bron: EIB

Er zijn drie clusters van maatregelen te onderscheiden. Het eerste cluster richt zich op regulering en grijpt aan bij financieringsrestricties (in het bijzonder bij starters) en aanbodrestricties bij het ruimtelijk beleid. Langs alleen al dit spoor zijn belangrijke positieve effecten te realiseren in de periode 2020-2022. Zo kan de werkgelegenheid in het diepste crisisjaar van 2021 ongeveer 11.000 arbeidsjaren hoger uitvallen. Ook kunnen er in de periode 2020-2022 cumulatief ruim 10.000 extra woningen worden opgeleverd door dit beleid. Groot voordeel van dit cluster van maatregelen is dat er geen kosten voor de overheid mee zijn gemoeid, maar in tegendeel positieve gevolgen zijn voor de (gemeentelijke) inkomsten. De maatregelen kunnen ook snel worden ingezet, waarbij alleen het ruimtelijk beleid wel voorbereidingstijd vergt.

Een tweede cluster richt zich op verbouw, onderhoud en duurzaamheid. De meest omvangrijke maatregel is hier een tijdelijke verlaging van het btw-tarief op (groot) onderhoud. Deze maatregel levert het nodige op, maar leidt wel tot een duidelijke inkomstenderving voor de overheid. Hier speelt mee dat ook alle verbouwingen die zonder de maatregel al zouden plaatsvinden ook in aanmerking komen voor de belastingverlaging.

Tenslotte is er een cluster met projectenbeleid. Hier speelt dat er al sprake is van afgesproken beleid in het kader van de woningbouwimpuls, zodat de dimensionering van € 250 miljoen voor de eerste tranche hier ook bij de andere maatregelen is gehanteerd. Het opkoopfonds dat bouwen van woningen op voorraad mogelijk maakt

Contact

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam
t (020) 205 16 00

eib@eib.nl
www.eib.nl

Pagina
2

en daardoor geen vraag afroemt van andere projecten is hier het meest effectief en doelmatig, maar ook de andere type maatregelen helpen om de terugval te beperken.

Het budgettaire beslag voor de overheid van het totale pakket bedraagt € 1,7 miljard. Tegenover deze kosten staan besparingen op uitkeringen van in totaal € 1 miljard.

Bovenstaande maatregelen zijn geselecteerd omdat zij soms beleidsmatig worden overwogen, eerder zijn toegepast in een bepaalde vorm of kansrijk lijken in termen van effectiviteit en doelmatigheid. De vormgeving en dimensionering is praktisch ingegeven en er zijn hier ook andere keuzen te maken die goed verdedigbaar zijn. Ook zijn (nog) niet alle kansrijke maatregelen verkend. In de komende maanden zal het EIB de crisis nauwgezet volgen aan de hand van maandelijkse voortgangsrapportages en kunnen ook nieuwe voorstellen voor maatregelen worden bekeken.

Contact

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam
t (020) 205 16 00

eib@eib.nl
www.eib.nl

Pagina
3